ศูนย์ประสานงานเครือข่ายเพื่อการวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น (ศวพถ.) จังหวัดพัทลุง

ความเป็นมา

ปี 2547

- เกิดความสงสัยว่ามีใครอีกบ้างที่กำลังดำเนินงานเพื่อพัฒนาสุขภาพชุมชนนอกจาก สสจ.และหน่วยงานในสังกัด เขาเหล่านั้นมีวิธีการดำเนินงานกันอย่างไร
  - นพ.ยอร์น จิระนคร และอนุชา หนุนุ่น พัฒนาโครงร่างวิจัยฯ เสนอ สวรส.ภาคใต้ มอ. เพื่อตอบคำถามนี้
  - ผู้ทรงคุณวุฒิฯ แนะนำให้ทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อประชาชนจะได้รับประโยชน์จากการวิจัยไปด้วย
- ไม่น่าเชื่อว่าในระบบข้อมูลของส่วนราชการไม่สามารถตอบคำถามข้างต้นได้อย่างชัดเจน

ปี 2548

- โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบเรียนรู้และมีส่วนร่วม (PLAR) "ไตรภาคีร่วมพัฒนาสุขภาพชุมชน" เริ่มขึ้น และมีกำหนดระยะเวลา 2548-2550
- มีการเข้าไปเรียนรู้กระบวนการพัฒนาสุขภาพตามธรรมชาติของชุมชน ในรูปแบบต่าง ๆ ทั่วทั้งจังหวัด โดยใช้งบประมาณปกติในการดำเนินงาน
- มีบทเรียนที่เป็นข้อสรุปที่สำคัญมาก และสามารถเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของนักวิจัยได้คือ
  - ชุมชนให้ความหมายของคำว่า "สุขภาพ" หมายถึง "ชีวิตของคน และต้องเป็นคนที่ยังเป็น ๆ อยู่"
  - คนที่ยังเป็น ๆ อยู่ย่อมต้องเกี่ยวข้องกันเสมอ
  - โดยคนอีกคนหนึ่งย่อมเป็นสิ่งแวดล้อมของอีกคนหนึ่ง แล้วยังมีสิ่งแวดล้อมอย่างอื่นอีกมากที่ไม่ใช่เพียงแต่คนเท่านั้น
  - สิ่งเหล่านี้ล้วนเกี่ยวข้องกับชีวิต นั่นหมายถึงเกี่ยวข้องกับสุขภาพโดยตรง
  - การจัดการเพื่อพัฒนาสุขภาพ จึงต้องทำร่วมกันแบบเครือข่าย ไม่ใช่ต่างคนต่างทำ ไม่สนใจกัน
- เริ่มรู้จักว่าที่แท้เครื่องมือที่สำคัญของภาคประชาชนในการพัฒนา คือ "การจัดการความรู้ชุมชน" เพียงแต่มักจะขาดส่วนที่สำคัญไปคือ การสร้างชุมความรู้ไว้เพื่อต่อยอดการพัฒนา

ปี 2549

- โครงการวิจัยฯ เริ่มเข้มข้นมากขึ้น เกิดรูปแบบที่หลากหลายทั้งตามประเด็นและตามพื้นที่
  - มีบทเรียนที่หลากหลาย รวมถึงได้ทราบเหตุ/ปัจจัยของความยั่งยืนในการพัฒนาสุขภาพชุมชน
  - ไตรภาคีฯ คือความยั่งยืน ขอให้เริ่มได้ในทวิภาคีก่อน แล้วไม่นานจะมีอีก 1 ภาคีเข้าร่วมโดยธรรมชาติ
- ความเป็นรูปธรรมที่ได้ให้บทเรียนเพื่อการจัดการเครือข่ายที่มากที่สุด คือ
  - การพัฒนาเครือข่ายคนพิการที่ทุกวันนี้มีเครือข่ายครอบคลุมทุกพื้นที่ และที่สำคัญคนพิการตามชายขอบได้รับบริการที่ชัดเจนกว่าเดิม และสามารถเข้าถึงสิทธิได้ด้วยการพึ่งตนเอง
- มีองค์กรภายนอกเข้ามาสนับสนุนเพื่อต่อยอดการดำเนินงาน แต่มีเงื่อนไขที่จะสนับสนุนเครือข่าย (องค์กร) ไม่สนับสนุนนักพัฒนารายบุคคล
  - เริ่มมีการพูดคุยถึงการรวมตัวกันเพื่อวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น
  - อุปสรรคครั้งยิ่งใหญ่ เมื่อผู้ประสานเริ่มหลุดจากพื้นที่ไปสู่เวทีส่วนกลาง
  - แรงต้านจากทีมงานเดิมที่มองว่าเป็นการรวมศูนย์อำนาจ (Power) แต่ที่แท้จริงจะเป็นรวมพลังอำนาจ (Empower)
- การดำเนินงานแบบเครือข่าย (Networking) คือการทำงานเพื่อสร้างพลังอำนาจ (Empower) ให้แก่กัน ไม่ใช่การสร้างอำนาจ (Power) ให้แก่ใครเป็นการเฉพาะ

ปี 2550

- มีโครงการเข้ามาหลายโครงการ
  - การจัดการความรู้นักพัฒนาสุขภาพชุมชน 7 จว.ภาคใต้ตอนล่าง
  - เสริมพลังเครือข่ายคนพิการทุกประเภท จว.พัทลุง
  - เสริมพลังการสร้างสุขภาพของประชาชน จว.พัทลุง
  - วิจัยประสบการณ์ "เส้นทางเดินสู่สภาคนพิการทุกประเภท จ.พัทลุง จ.สงขลา และ จ.นครศรีธรรมราช"
  - วิจัยประสบการณ์ "นักพัฒนาสุขภาพชุมชน 7 จว.ภาคใต้ตอนล่าง"
  - พัฒนาเครือข่ายนักพัฒนาสุขภาพชุมชน ในกองทุนสุขภาพตำบล 32 กองทุน ภาคใต้ตอนล่าง
  - แผนที่ศักยภาพคนพิการ จ.สงขลา และ จ.พัทลุง
  - นวัตกรรมบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิ
- เริ่มการจัดการความรู้ของภาคีเครือข่ายที่ร่วมกันดำเนินงาน
  - สนทนาผ่านรายการทางสถานีวิทยุ
  - Weblog
  - เวทีวิชาการไตรภาคีฯ ประจำเดือน
    - เสวนา พรบ.สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2550
  - รายงานวิจัย
  - การนำเสนอผลการดำเนินงานผ่านเวทีระดับภาค/ระดับชาติ

ความมุ่งมั่นและเส้นทางเดิน

- ลักษณะองค์กร: ศวพถ.เป็นองค์กรความร่วมมือกันของเครือข่ายนักพัฒนาท้องถิ่นที่มีจิตอาสาที่ใช้เครื่องมือการจัดการความรู้ชุมชนในการช่วยกันต่อยอดและยกระดับปัญญาของกันและกัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาสร้างองค์ความรู้ใหม่ และหนุนนวนใช่เป็นเครื่องมือต่อยอดการพัฒนาคน ชุมชน และสังคมต่อไปอย่างยั่งยืน
- ปณิธาน: เป็นองค์กรทางสังคมที่ร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาท้องถิ่นในรูปแบบ "ไตรภาคีร่วมพัฒนา"
  - "ไตรภาคี" หมายถึง
    - ประชาชน/องค์กรเอกชน/ภาคประชาสังคม
    - รัฐ-ส่วนองค์กรปกครองท้องถิ่น (เทศบาล/อบต.)
    - รัฐ-ส่วนกลาง/ภูมิภาค/สถาบันทางวิชาการ
- วิสัยทัศน์: ไตรภาคีร่วมสรรค์สร้างสังคมน่าอยู่ ด้วยการจัดการความรู้สู่สุขภาวะ
- พันธกิจหลัก:
  - หนุนเสริมการดำเนินงานของภาคีเครือข่ายในการพัฒนาท้องถิ่น
  - หนุนเสริมให้เกิดการจัดการความรู้ร่วมกันของภาคีเครือข่าย ในการพัฒนาท้องถิ่น
  - หนุนเสริมให้ภาคีเครือข่ายมีการสร้าง/ต่อยอดองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนาท้องถิ่น
- เป้าประสงค์:
  - เพื่อร่วมกันสรรค์สร้างสังคมน่าอยู่ รู้เท่าทันด้วยอุดมปัญญา สู่สุขภาวะ และพอเพียง
  - เพื่อร่วมกันจัดการ พัฒนา และต่อยอดความรู้ ในการพัฒนาท้องถิ่น
  - เพื่อร่วมกันพัฒนาภาคีเครือข่ายให้เป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

คณะกรรมการศูนย์ฯ (แกนนำ) และสมาชิก

- คณะกรรมการที่ปรึกษา
- คณะกรรมการบริหาร
- คณะกรรมการเต็มชุด
- สมาชิก
  - วิสามัญ: คณะกรรมการชุดใหญ่มีมติขอเชิญให้เป็นสมาชิก
  - สามัญ: สมาชิกของเครือข่ายร่วมทั้งหมด

เครือข่ายสนับสนุน

- นอกจังหวัด
  - สถาบันวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพชุมชน (สพช.)
  - มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ (มสช.)
  - สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม (สคส.)
  - สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
  - สถาบันวิจัยระบบสุขภาพ ภาคใต้ (สวรส.ภาคใต้ มอ.)
  - สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) เขตพื้นที่สงขลา
  - สถาบันการสาธารณสุขอาเซียน ม.มหิดล
  - แผนงานสร้างเสริมสุขภาพคนพิการในสังคมไทย ภาคใต้
  - หลักสูตรสาธารณสุขชุมชน คณะวิทยาศาสตร์ มรภ.สงขลา
  - แผนงานสร้างเสริมสุขภาพคนพิการในสังคมไทย ศูนย์สิรินธรฯ
  - หลักสูตร วท.ม.(การวิจัยและพัฒนาระบบสาธารณสุข) คณะพยาบาลศาสตร์ มอ.
- ในจังหวัด
  - สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพัทลุง (สสจ.พัทลุง)
  - สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพัทลุง (พมจ.พัทลุง)
  - คณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา ม.ทักษิณ

เครือข่ายร่วม

- การจัดการ CUP
- หลักประกันสุขภาพ
- นักสื่อสารสาธารณะ
- การพัฒนาระบบ PCU
- เครือข่ายหมออนามัย
- อสม.ติดตาว (KM อสม.)
- เครือข่ายแผนแม่บทชุมชน
- เครือข่ายครอบครัวเข้มแข็ง
- สมาคมคนตาบอด จ.พัทลุง
- นวัตกรรมสุขภาพระดับปฐมภูมิ
- เครือข่ายนวัตกรรมงานผู้สูงอายุ
- นักพัฒนาสุขภาพชุมชน ภาคใต้
- การจัดการความรู้ชุมชน ภาคใต้
- สมัชชาสุขภาพชุมชนคนเมืองลุง
- สภาคนพิการทุกประเภท จ.พัทลุง
- เครือข่ายเยาวชนรักษ์ถิ่น รักษ์คุณธรรม
- เครือข่ายการทำวิจัยในงานประจำ (R2R)
- เครือข่ายสวัสดิการชุมชน เพื่อชุมชนเข้มแข็ง
- เครือข่ายคุณอำนวย ภาคใต้ (KFCoP-South)
- เครือข่ายการจัดการและใช้ประโยชน์ข้อมูลสุขภาพ
- เครือข่าย การจัดการความรู้การดูแลผู้ป่วยเบาหวาน
- เครือข่ายรื้อฟื้นความเป็นชุมชน โดยใช้ประวัติศาสตร์ชุมชน

เครือข่ายความร่วมมือ

- นอกจังหวัด
  - สมาคมจันทร์เสี้ยวการแพทย์และสาธารณสุข
- ในจังหวัด
  - ชมรม อสม.จังหวัดพัทลุง
  - สภาผู้สูงอายุฯ จังหวัดพัทลุง
  - เครือข่ายแผนแม่บทชุมชน จังหวัดพัทลุง
  - เครือข่ายสินธ์แพรทอง